ਜਯੰਤ ਆਦਿ।

v.

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

(2020 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 824-825)

ਦਸੰਬਰ 03, 2020

[ਅਸ਼ੋਕ ਭੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ (ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1957 - ਐਸ.ਐਸ.4, 21, 22, 23ਏ - ਬਾਰ ਯੂ/ਐਸ.ਐਸ.22, 23ਏ - ਜਦੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ
ਖੁਣਿਜਾਂ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ, ਭੰਡਾਰਨ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ - ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਖੁਦ
ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ - ਨਿੱਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ
ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 379, 414 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ;
ਐਸ.ਐਸ.4/21, ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਯੂ/ਆਰ.18, 2006 ਨਿਯਮ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ -
ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ 156 (3) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਥਾਣੇ ਦੇ ਸਬੰਧਤ
ਇੰਚਾਰਜ/ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕੇਸ/ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ
ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ - ਬਾਰ ਅੰਡਰ 22 ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ - ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ/ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ/ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ
ਸਟੇਜ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਕਥਿਤ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ
ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ
ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ
ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ/ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ
ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ/ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ,
ਉਪਰੋਕਤ ਪਾਬੰਦੀ ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸ.ਐਸ.379, 414, ਕਿਉਂਕਿ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ ਐਕਟ / ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ - ਐਸ.ਐਸ.4/21,
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ ਐਕਟ - ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 - ਐਸ.ਐਸ.379 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
414 – ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 – ਸ.156 (3) – ਐਮ.ਪੀ.
(ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ, ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ,
2006 – ਆਰ.18 – ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਮਾਈਨਰ ਮਿਨਰਲ ਰੂਲਜ਼, 1996 – ਆਰ.53.

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

1.1 ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ (ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1957 (ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ) ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਇਹ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਰੀਡਿੰਗ 'ਤੇ, ਬਾਰ ਹੋਵੇਗਾ
ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 8.1] [685-

,]

1.2 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 379 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ
414. ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ

ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਇੰਚਾਰਜ/

ਥਾਣੇ ਦੇ ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕੇਸ/ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ/ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਇੰਚਾਰਜ/ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ੨੨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ। ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰੋਕ ਹੈ।
ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਧਾਰਾ 173, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ, ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਭੇਜਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ।
ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਨੋਟਿਸ ਪੜਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰ.ਆਰ. ਚਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ
ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਾਰੰਟ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ,
ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕੋਡ ਦਾ, ਜੋ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ

ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ
ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (2) ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ
ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ੨੨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ੨੨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ
ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 10, 10.1-10.3] [700--; 701--]
ਏ. ਆਰ. ਅੰਤੋਲੇ ਬਨਾਮ ਰਾਮਦਾਸ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਨਾਇਕ, (1984) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.
500: [1984] 2 ਐਸਸੀਆਰ 914 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ.

ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਐਮ ਕੇ ਅਯੱਪਾ (2013) 10 ਐਸਸੀ 705
: [2013] 9 ਐਸਸੀਆਰ 869; ਆਰ. ਆਰ. ਚਾਰੀ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਏਆਈਆਰ ਰਾਜ 1951 ਐਸਸੀ 207: [1951] ਐਸਸੀਆਰ 312 - ਭਰੋਸੇ.

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ
1996 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ/ਨਿਯਮ 18 ਦੇ ਨਿਯਮ 53 ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ
2006 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ
ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 23ਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਜ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਾਲ 1972 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਖਣਿਜ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਕਿ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕੋਈ ਵੀ ਜੁਰਮ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਅਪਰਾਧ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਰਨ ਲਈ,
ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਜੋ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2
23ਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ, ਜੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਾਰ
23ਏ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 23 ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 379 ਅਤੇ 414 ਆਈਪੀਸੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ
ਕੇਸ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ

ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਅਪਰਾਧ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੇ 1996 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 53 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਲਈ ਕੰਪਾਊਂਡ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।
ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ

ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ

ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਅਤੇ 1996 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ 2006 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ
ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4/21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ/ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ / ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ
ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 379/414 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਹਨ

ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਾ

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਲਈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਏ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਜ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ
ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਾਂਗ ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ
ਸਿਰਫ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਮੁਫਤ ਜਾਣਾ। ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਸਖਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਕਥਾਮ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ

ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਅਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
ਸੰਜੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਰੇਤ ਅਤੇ ਬਜਰੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਨਿਘਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰੇਤ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਖੱਡਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਦਾਰਥ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖੂਹ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ

ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਰੇਤ / ਖਾਣਾਂ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਏ ਹੈ
ਉਪਰੋਕਤ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੋ ਗੰਭੀਰ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਅਸੰਤੁਲਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ
ਧਾਰਾ 23ਏ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 23 ਏ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਮਾਮਲਾ ਉਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 11] [701--; 702--; 703--]
ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ
ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਐਫਆਈਆਰ ਐਫਆਈਆਰ / ਅਪਰਾਧ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ, ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਦਰਅਸਲ, ਸੰਜੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ,
ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਰਾਜ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ
ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ / ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 12] [703--; 704--]

ਸਿੱਟਾ:

ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ/ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕੇਸ/ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ/ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਤਾਂ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ/ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;

) ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ; ਅਤੇ
(v) ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਇੰਚਾਰਜ/ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ/
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੇਸ/ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਕਰੋ

ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥਾਣੇ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਇੰਚਾਰਜ/ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲਈ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ/ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ

ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ।

v) ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ
ਐਕਟ, ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਬੰਦੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ,
ਧਾਰਾ ੩੭੯ ਅਤੇ ੪੧੪ ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ/ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ - ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 4/21 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਸਿਰਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। (ਪਾਰਸ 13, 14)
[704--; 705--]

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪਿਲਾਈ ਬਨਾਮ ਟੀ. ਏ. ਰਾਜੇਂਦਰਨ (1990) ਬੇਨਤੀ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.
121; ਮਨੋਹਰ ਐਮ ਗਲਾਨੀ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਐਨ ਅਡਵਾਨੀ (1999) 8 ਐਸਸੀਸੀ 737: [1999] 4 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ
458; ਐਸ.ਕੇ. ਸਿਨਹਾ, ਚੀਫ਼
ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਬਨਾਮ ਵੀਡੀਓਕਾਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਿਮਟਿਡ
(2008) 2 ਐਸਸੀਸੀ 492: [2008] 2 ਐਸਸੀਆਰ 36; ਫਖਰੁਦੀਨ
ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਅਹਿਮਦ ਵੀ. ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ (2008) 17 ਐਸਸੀਸੀ 157:
[2008] 13 ਐਸਸੀਆਰ 66; ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਮਨਮੋਹਨ
ਸਿੰਘ (2012) 3 ਐਸਸੀਸੀ 64 : [2012] 3 ਐਸਸੀਆਰ 52 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਜ (ਐਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਸੰਜੇ (2014) 9 ਐਸਸੀਸੀ
772; [2014] 9 ਐਸਸੀਆਰ 1063; ਕੰਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੰਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿ. ਰਾਜ
ਯੂ.ਪੀ. (2020) 14 ਐਸਸੀਸੀ 331 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.

<u>ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ</u>

[2014] 9 ਐਸਸੀਆਰ 1063	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 3.1
(2020) 14 ਐਸਸੀਸੀ 331	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 5 (iii)
(1990) ਬੇਨਤੀ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 121	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 9.1
[1999] 4 ਬੇਨਤੀ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 458	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 9.2
[2008] 2 36	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 9.3
[2008] 13 66	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 9.4
[2012] 3 52	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 9.5
[2013] 9 869	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 9.6
[1951] ਐਸਸੀਆਰ 312	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 10.3

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਐਫ ਨੰਬਰ 824-825 2020.

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 11.05.2020 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਇੰਦੌਰ ਵਿਖੇ ਬੈਂਚ ਨੇ 2019 ਦੇ ਐਮ.ਸੀ.ਆਰ.ਸੀ ਨੰਬਰ 49338 ਅਤੇ 2019 ਦੇ ਐਮ.ਸੀ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 49972 ਵਿੱਚ।
ਨਾਲ

2020 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 826.

ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਆਗ, ਦੇਵਦੱਤ ਕਾਮਤ, ਐਸਆਰ ਏਡੀਵੀ, ਪਾਈ ਅਮਿਤ, ਸ਼ੋਏਬ ਹਸਨ ਖਾਨ, ਆਦਿੱਤਿਆ ਭੱਟ, ਰਾਜੇਸ਼ ਇਨਾਮਦਾਰ, ਅਮਿਤ ਸੇਠ,
ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਪੰਖੁਰੀ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਸੰਨੀ ਚੌਧਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ
ਪਾਰਟੀਆਂ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?

ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.

ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ।

ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਮ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ
ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 11.05.2020 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼, ਇੰਦੌਰ ਵਿਖੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐਮ.ਸੀ.ਆਰ.ਸੀ ਨੰਬਰ 49338/2019 ਅਤੇ ਐਮ.ਸੀ.ਆਰ.ਸੀ.
49972/2019, ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਧਾਰਾ 379 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ 414, ਆਈਪੀਸੀ, ਖਾਨ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1957 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 4/21 ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਖਣਿਜ (ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ, ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਨਿਯਮ, 2006 ਦੇ ਨਿਯਮ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) '2006 ਨਿਯਮ')।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

ਅਚਨਚੇਤ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਟਰੈਕਟਰ/ਟਰਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਈਨਰ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ (ਰੇਤ/ਭੰਡਾਰ੍ਹਨ/ਪੀਲ੍ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਆਦਿ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਰੈਕਟਰ/ਟਰਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਹਿਰਾਸਤ। ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਈਨਰ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ/ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਮਾਈਨਰ ਮਿਨਰਲ ਰੂਲਜ਼, 1996 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ '1996 ਨਿਯਮ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਨਿਯਮ 53 ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੰਧਤ 1996 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਬੰਧਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ
ਕੇਸ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਰੈਕਟਰ/ਟਰਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ 8.9.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਭਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਚੰਬਲ, ਸ਼ਿਵਨਾ ਅਤੇ ਰੇਤਮ ਤੋਂ ਖਣਿਜ ਰੇਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖੁਦਾਈ/ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੰਦਸੌਰ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਖ਼ਬਰ ਛਪੀ

ਸਥਾਨ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਖਣਿਜ ਏ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਅਤੇ ਰਾਇਲਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮਾਲੀਆ ਘਾਟਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਕਿ ਖਣਿਜ ਰੇਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ, ਭੰਡਾਰਨ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 3.10.2019 ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਭਾਸਕਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ ਸੀ
ਮੰਦਸੌਰ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਅਤੇ 414 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ
ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
2006 ਦੇ ਨਿਯਮ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ
ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ੧੯੫੬ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ੫੩ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ
ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਮੰਦਸੌਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ
ਅਤੇ ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ।

ਸੀ ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਸੰਜੇ, (2014) 9 ਐਸਸੀਸੀ 772 ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ
ਅਪਰਾਧ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਰਜ ਕਰਨ/ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ
ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ, ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ
ਧਾਰਾ 156 (3) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ।
ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।
ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪਣ ਲਈ। ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣਿਆਂ ਦੇ
ਸਬੰਧਤ ਇੰਚਾਰਜਾਂ/ਐਸ.ਐਚ.ਓਜ਼ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.
ਧਾਰਾ 157, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।
ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜਾਂ/ਐਸ.ਐਚ.ਓਜ਼ ਨੇ ਰੇਤ
ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ/ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

Sr.No।	ਐਮ.ਸੀ.ਆਰ.ਸੀ. ਨੰ.	ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ/ਮਿਤੀ	ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ	ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ
1	49338 /2019	234 /16.11.2019	ਨਾਇਆ ਆਬਾਦਾ	27 .0 7.2 01 9
2	49340 /2019	554 /16.11 .2019	ਵਾਇ.ਡੀ. ਨਗਰ	16.1 1.201 9
3	49847 /2019	564 /17.11 .2019	ਵਾਇ.ਡੀ. ਨਗਰ	20.0 4.201 9
4	49856 /2019	280 /16.11 .2019	ਅਫਜ਼ਲਪੁਰ	30.0 8.201 9
5	49859 /2019	563 /17.11.2019	ਵਾਇ.ਡੀ. ਨਗਰ	20.0 4.201 9
6	49861 /2019	588 /18.11.2019	ਵਾਇ.ਡੀ. ਨਗਰ	24.0 8.201 9
7	49963 /2019	281 /16.11.2019	ਅਫਜ਼ਲਪੁਰ	30.0 8.201 9
8	49972 /2019	238 /18.11.2019	ਨਾਇਆ ਆਬਾਦਾ	28 .0 8.2 01 9
9	50602 /2019	137 /17.11 .2019	ਡਾਲਦਾ	25.0 5.201 9
10	50610 /2019	136 /16.11 .2019	ਡਾਲਦਾ	25.0 5.201 9
11	50614 /2019	139 /17.11.2019	ਡਾਲਦਾ	10.0 6.201 9
12	50627 /2019	591 /18.11.2019	ਵਾਇ.ਡੀ. ਨਗਰ	13.0 6.201 9
13	50636 /2019	551 /16.11.2019	ਵਾਇ.ਡੀ. ਨਗਰ	02.0 4.201 9
14	05648 /2019	552 /16.11.2019	ਵਾਇ.ਡੀ. ਨਗਰ	02.0 4.201 9

3.3 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਰੇਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ/ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਉਪਰੋਕਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ, ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਬੀ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਸਥਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਇਕ ਪਾਸੇ। ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ 1996 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 53 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ,

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਨਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ "ਦੋਹਰੇ ਖਤਰੇ" ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਜੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

4. ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ - ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਨ/ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ, ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵੱਖਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਦੇਵਦੱਤ ਕਾਮਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ:

ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਅਤੇ 23 ਏ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਐਕਟ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, 1996 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 53;

ਧਾਰਾ 22 ਨੂੰ ਸਾਦਾ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਵੇ

ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਫਸਰ/ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਫਸਰ/ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਫਸਰ/ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ-
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਦੰਡਾਵਲੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼। ਸੰਜੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੰਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੰਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਦਾ, 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1920, ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
18, 2019;
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ੨੩ ਏ ਕੰਪਾਊਂਡਿੰਗ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼। ਇਸ ਲਈ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ। ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ, ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

5.1 ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ
ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ
ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਅਤੇ 414 ਅਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4/21 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ - ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਅਤੇ 414 ਅਤੇ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4/21 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ/ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ
ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ।

ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼, 2006 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ/ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

7. ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸੰਜੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

7.1 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 21, 22 ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੁਕਾਵਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379/414 ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ
ਪੀਨਲ ਕੋਡ (ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ
ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਦੰਡਾਵਲੀ ਅਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੋਵਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 32 ਤੋਂ 39 ਵਿੱਚ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਨੀਤੀ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

32. ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਲੰਬਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਅਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਵੱਧ ਰਹੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਲਟ ਅਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ
ਰੇਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਯੂਐਨਈਪੀ ਗਲੋਬਲ ਇਨਵਾਇਰਨਮੈਂਟਲ ਅਲਰਟ ਸਰਵਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਨੁਸਾਰ
ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਨਦੀਆਂ ਦੀ ਰੇਤ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲਈ ਸਹੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਧੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਰੇਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੇ ਵਿਆਪਕ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੇਤ
ਵਪਾਰ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ
ਵਪਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮਾਫੀਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ।

33. ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪੀਐਚ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਨਦੀਆਂ ਤੋਂ ਗੰਦਗੀ ਹਟਾਉਣ ਨਾਲ ਨਦੀ ਆਪਣਾ ਚੈਨਲ ਕੱਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ
ਘਾਟੀ ਦੇ ਫਰਸ਼ ਦਾ ਬਿਸਤਰਾ, ਜਾਂ ਚੈਨਲ ਚੀਰਾ, ਦੋਵੇਂ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਅਤੇ
ਐਕਸਟਰੈਕਸ਼ਨ ਸਾਈਟ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ. ਇਹ ਬਿਸਤਰੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੋਟੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਲੈਟਰਲ ਚੈਨਲ ਅਸਥਿਰਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਨੂੰ ਹੀ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੇਮਬਾਨਾਡ ਝੀਲ ਦੇ ਕੈਚਮੈਂਟ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ੧੨ ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੇਤ ਹਟਾਉਣ ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ੭ ਤੋਂ ੧੫ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣਾ। ਚੀਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਜਲੋੜ ਜਲ-ਭੰਡਾਰ ਨੂੰ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ
ਐਕਵੀਫਰ ਸਟੋਰੇਜ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ। ਇਹ ਹੜ੍ਹ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਹੜ੍ਹ ਦੀ ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਅਤੇ ਤੀਬਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਘਟਾਉਣਾ
ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਤਰਾ ਹੈ
ਸੋਕੇ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਤੀਬਰਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆਂ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਰੇਤ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੁਝ ਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੇਤ
ਮਾਈਨਿੰਗ ਵੀ ਕਟਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਡੈਮਿੰਗ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ
ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੱਟਵਰਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਪੜ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ ਦੇ ਖਿਸਕਣ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।
ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰੇਤ ਦੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਵੀ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ
ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ ਦੇ ਖਿਸਕਣ ਨਾਲ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੱਛੀ ਫੜਨ, ਰਵਾਇਤੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਦੋਵੇਂ,
ਬੈਂਥਿਕ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਨਦੀ ਦੇ ਕਟਾਈ ਤੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਉਣ ਨਾਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੀਮਾ ਖੇਤਰ ਅਤਿਅੰਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਵਧਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੜ੍ਹ, ਸੋਕਾ ਅਤੇ ਤੂਫਾਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ
ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ। ਤੱਟਵਰਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢਿਆਂ ਦਾ ਖੁਰਨ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਿਸਤਰੇ ਦੇ ਭਾਰ ਵਿੱਚ ਕਮੀ
ਜਾਂ ਚੈਨਲ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਟਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:
ਕਿਨਾਰੇ ਦੀ ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਢਾਂਚਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਾਂ, ਸਾਈਡ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ
ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ।

ਹੋਟਲ, ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਅਕਸਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢਿਆਂ ਤੋਂ ਰੇਤ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਨਿਰੰਤਰ ਉਸਾਰੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਸਥਿਰ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਕੁਦਰਤੀ ਆਕਰਸ਼ਣ- ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢਿਆਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਆਪ। ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਨੇੜੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਸਟ੍ਰੀਮ ਦੀਆਂ ਭੌਤਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੈਨਲ ਜਿਓਮੈਟਰੀ, ਬਿਸਤਰੇ ਦੀ ਉਚਾਈ, ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ, ਬਿਸਤਰੇ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰੁੱਖਾਪਣ, ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਗਤੀ, ਡਿਸਚਾਰਜ ਸਮਰੱਥਾ, ਤਲਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ, ਗੰਦਗੀ, ਤਾਪਮਾਨ, ਆਦਿ. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਨਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਤੁਲਨ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਭਾਵ।
ਇਸ ਨਾਲ ਇਨਸਟ੍ਰੀਮ ਬਾਇਓਟਾ ਅਤੇ ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਰਿਹਾਇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੜਬੜ ਚੈਨਲ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮਾਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

36. ਐਮ. ਪਲਾਨੀਸਾਮੀ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਪਲਾਨੀਸਾਮੀ ਵਿੱਚ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 1959 ਦੀਆਂ ਸੋਧੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ, ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖਾਣਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖਣਿਜ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1957 ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ

ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ (ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਇਕਬਾਲ, ਜੇ.

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੇਤ ਸਮੇਤ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ, ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਨ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ: (ਸੀਟੀਸੀ ਪੰਨਾ 24-25, ਪੈਰਾ 21 ਅਤੇ 23-24)

"21. ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਵੱਡੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਸਾਡੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ, ਨਿਰਵਿਘਨ ਰੇਤ ਦੀ ਖੱਡ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ। ਮਾਹਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਰੇਤ ਅਤੇ ਬੱਜਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਰੇਤ ਅਤੇ ਬਜਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਈਨਿੰਗ ਆਪਰੇਟਰ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਗਨੀਜੈਂਟ ਸਰੋਤ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿ ਰੇਤ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁਨਾਫਾਖੋਰੀ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਨ-ਸਟ੍ਰੀਮ ਰੇਤ ਅਤੇ ਬਜਰੀ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਪਤਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਇਨ-ਸਟ੍ਰੀਮ ਮਾਈਨਿੰਗ ਸਟ੍ਰੀਮ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੈਂਕ ◌ਾ◌ं ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਅਤੇ ਤੱਟਵਰਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੇਤ ਦੀ ਕਮੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਤੱਟੀ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਵੱਲ ਵੀ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਨੇੜਲੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਖਾਰੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ। ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਟ੍ਰੀਮ-ਬੈੱਡਾਂ ਅਤੇ ਤੱਟਵਰਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰੇਤ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਤਰਾ ਸਿਸਟਮ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ. ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਨ-ਸਟ੍ਰੀਮ ਰੇਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਪੁਲਾਂ ਲਈ ਖਤਰਾ ਹੈ,

ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਢਾਂਚੇ। ਰੇਤ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਨਦੀ ਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਨ-ਸਟ੍ਰੀਮ ਰੇਤ

ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਚੈਨਲ ਮੋਰਫੋਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਥੋਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜਲਅਤੇ ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਸਤਰੇ ਦਾ ਨਿਘਾਰ, ਬਿਸਤਰੇ ਦਾ ਮੋਟਾ, ਸਟ੍ਰੀਮ-ਬੈੱਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਟੇਬਲ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਅਤੇ ਚੈਨਲ ਦੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਸਰੀਰਕ

ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਅਤੇ ਜਲਜੀਵ ਬਾਇਓਟਾ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਪੁਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਾਰੀ
ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਰੇਤ ਕੱਢਣ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੀ ਨਦੀ ਦਾ ਬਿਸਤਰਾ ਖੁਦਾਈ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਤੱਕ ਡਿੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ।

* * *

ਜਲ-ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਇਨ-ਸਟ੍ਰੀਮ ਰੇਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਿਸਤਰੇ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਜਲਜੀਵ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ. ਰੇਤ-ਬਿਸਤਰੇ ਅਤੇ ਬੱਜਰੀ-ਬਿਸਤਰੇ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਨਦੀ ਦੇ ਵਹਾਅ, ਵਾਟਰਸ਼ੇਡ ਤੋਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਲਅਤੇ ਚੈਨਲ ਦੇ ਰੂਪ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ. ਖਣਨ-ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿੱਚ ਅਤੇ
ਚੈਨਲ ਫਾਰਮ ਚੈਨਲ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ[ਸੋਧੋ] ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸਥਿਰ ਸਬਸਟਰੇਟਾਂ ਦੀ ਗਤੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ
ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਦੂਰੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ, ਕਣਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ, ਸਟ੍ਰੀਮ ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਤੇ ਚੈਨਲ ਰੂਪ ਵਿਗਿਆਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ.

ਪੁਲਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰੇਤ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ
ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਖੱਡਿਆਂ ਵਿੱਚ; ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖੂਹ ਬੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ-ਸਟ੍ਰੀਮ ਮਾਈਨਿੰਗ ਤੋਂ ਬਿਸਤਰੇ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਨਦੀ ਦੇ ਵਹਾਅ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਟੇਬਲ-ਨਿਰਭਰ ਲੱਕੜ ਵਾਲੀ ਬਨਸਪਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਵੈਟਲੈਂਡਜ਼ ਵਿੱਚ ਗਿੱਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ।
ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਖਾਰਾ ਪਾਣੀ ਤਾਜ਼ੇ ਜਲ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰਸਟ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2012) 3 ਐਸਸੀਸੀ 1, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਪਤੀ ਹਨ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ:
(ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 53, ਪੈਰਾ 75)

75. ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ / ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਪਤੀ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ
ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਰਾਜ ਕਾਰਵਾਈ ਵਾਂਗ, ਸੰਵਿਧਾਨਵਾਦ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 39 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ

ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਨੂੰਨ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੰਗਲ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਤੱਟੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜ਼ੋਨ, ਆਦਿ।

ਐਮ.ਸੀ. ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਕਮਲਨਾਥ (1997) 1 388 ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 407-08 ਅਤੇ 413,
24-25 ਪੀਤਲ ਅਤੇ 34)

24. ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ
ਇਸ ਨੂੰ 'ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਦੀਆਂ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ, ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਹਵਾ ਵਰਗੀਆਂ ਕੁਝ ਸਾਂਝੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।
'ਵਾਤਾਵਰਣ' ਬਾਰੇ ਸਾਡੀ ਸਮਕਾਲੀ ਚਿੰਤਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ
ਇਸ ਕਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਧਾਰਨਾਤਮਕ ਸੰਬੰਧ। ਰੋਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸਰੋਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸਨ (ਰੇਸ ਨੁਲਿਅਸ) ਜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਨ । ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਮਾਲਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਇਹ ਸਰੋਤ ਪਰ ਮਾਲਕੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਸੀ, ਕ੍ਰਾਊਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਜੇ
ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੇਵੀਗੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮੱਛੀ ਫੜਨ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਸਰੋਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਕ੍ਰਾਊਨ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜੋਸਫ ਐਲ ਸੈਕਸ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ
ਮਿਸ਼ੀਗਨ— ਆਧੁਨਿਕ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਮਰਥਕ-
ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਲਾਅ ਰਿਵਿਊ, ਭਾਗ 68, ਭਾਗ 1, ਪੰਨਾ 473 ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਲੇਖ 'ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਿਧਾਂਤ: ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ' ਵਿਚ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਲਾਅ ਰਿਵਿਊ, ਭਾਗ 68, ਭਾਗ 1, ਪੰਨਾ 473 ਨੇ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:

"ਆਧੁਨਿਕ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਰੋਤ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਰੋਮਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ - ਨਦੀਆਂ, ਸਮੁੰਦਰ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ. ਉਸ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਦੋ
ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੁਝ ਦਿਲਚਸਪੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਨੇਵੀਗੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੱਛੀ ਫੜਨ, ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
ਜਨਤਾ ਦਾ ਲਾਭ; ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਮ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਕਿੰਟ
ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਆਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ, ਰਾਜਮਾਰਗ ਅਤੇ ਵਗਦਾ ਪਾਣੀ - "ਸਦਾ ਲਈ
ਵਰਤੋਂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ", ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਕੀ ਜਨਤਾ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਸਰਕਾਰ।
ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾ, ਸਮੁੰਦਰ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੰਨੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਰੋਤ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਡੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਮੁਫਤ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ
ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰੁਤਬੇ ਬਾਰੇ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਅਨੰਦ ਲਈ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੈਕਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਸਿਧਾਂਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਸਰਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ:

'ਸਰਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਕਸਰ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ:
ਪਹਿਲਾ, ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ
ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ
ਆਮ ਜਨਤਾ; ਦੂਜਾ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵਾਜਬ ਨਕਦ ਬਰਾਬਰ ਲਈ ਵੀ; ਅਤੇ ਤੀਜਾ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

* * *

34. ਸਾਡੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ- ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ-
ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਾਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਟਰੱਸਟੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਲਈ ਹਨ. ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਹੈ

ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ, ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ, ਹਵਾ, ਜੰਗਲ਼ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੱਖੋਂ ਨਾਜ਼ੁਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ। ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

39. ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਫੋਰਮ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2006) 3 ਐਸਸੀਸੀ 549, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 572, ਪੈਰਾ 67)

67. ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਹ ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਲਈ 'ਰਾਜ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ
ਖੇਤਰ (ਕੋਰਫੂ ਚੈਨਲ ਕੇਸ 14). ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਸਟਾਕਹੋਮ 1972 (ਸਟਾਕਹੋਮ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ।
ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ। ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾ
ਵਰਤਮਾਨ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 2 ਹੈ, ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

ਧਰਤੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਜ਼ਮੀਨ, ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨਮੂਨੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਲਾਭ
ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਉਚਿਤ ਅਨੁਸਾਰ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਟੈਂਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਿੱਸਾ ਹਨ
ਖੇਤਰ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 60 ਅਤੇ 69 ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

60. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ
ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਕੀਮਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਕਰਨ। ਦੀ ਧਾਰਾ 48-ਏ
ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਰਟੀਕਲ 51-ਏ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰੇ।
ਜੰਗਲ, ਝੀਲਾਂ, ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ, ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਣਾ

ਜੀਵਤ ਜੀਵ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ,
ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾ, ਸਮੁੰਦਰ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਸਰੋਤ ਸਮੁੱਚੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੰਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ
ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ।
69. ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਰੇਤ ਸਮੇਤ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਨਦੀ ਦਾ ਕਿਨਾਰਾ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਵੇਗੀ ਕਿ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ
ਬੇਰੋਕ ਰੇਤ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੀ ਦਰ ਜੋ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਪੁਲਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ, ਮੱਛੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਜਨਨ ਨੂੰ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ
ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਦੀ ਦੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਲੋਜੀ ਨੂੰ ਬਦਲੇਗਾ
ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵੀ ਘਟੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੁਰਮ ਦੰਡਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 72 ਅਤੇ 73 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:

"72. ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।
ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ
ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਨਦੀ ਤੋਂ ਰੇਤ, ਬਜਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਣਿਜਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਚੋਰੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।
ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ
ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਾਬਤੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੇਤ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਰੇਤ ਅਤੇ ਬਜਰੀ ਦੀ ਚੋਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਹੇਠ ◌ਾ◌ੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਡੀ)

73. ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਅਤੇ ਦੰਡਾਵਲੀ ਕੋਡ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਪੱਕਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਤ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਰੇਤ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਤੱਤ
ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਬਜਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ, ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਉਲਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ
ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ
ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਲਈ ਜੋ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਜੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ (ਸੁਪਰਾ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ।
ਐਕਟ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਬਾਰੇ?

ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"22. ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ- ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਾਂ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਬੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ
ਸਰਕਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੋਟਿਸ ਲਵੇਗਾ ਤਾਂ ਬਾਰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਓ ਹੁਣ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ।

9.1. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪਿਲਾਈ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਏ. ਰਾਜੇਂਦਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 1990
(ਸੁਪ) ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਰਾਮਦਾਸ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਨਾਇਕ, (1984) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਸਸੀਸੀ 121,
2 500, ਇਹ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"4. ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਸਾਡੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਰਾਮਦਾਸ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਨਾਇਕ (ਸੁਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਪੰਨਾ 530 (ਪੈਰਾ 31) 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ:

"ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।
ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਧਾਰਾ 200 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਅਤੇ ਮੌਜੂਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਕੇਸ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ
ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਾਗੂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ
ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ.....

ਮਨੋਹਰ ਐਮ ਗਲਾਨੀ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਐਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ (1999) 8 ਐਸਸੀਸੀ 737, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 195 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਤਹਿਤ ਬਾਰ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 ਤਹਿਤ ਬਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣ।

ਐਸ.ਕੇ. ਸਿਨਹਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਚੀਫ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਵੀ. ਵੀਡੀਓਕਾਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਿਮਟਿਡ, (2008) 2 ਐਸਸੀਸੀ 492, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ 19 ਤੋਂ 34, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"19. ਕੋਡ ਵਿੱਚ "ਗਿਆਨ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਸ਼ਬਦ (ਨੋਟਿਸ) ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਯਾਤ ਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਗੁਪਤ ਜਾਂ ਰਹੱਸਮਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਹੈ "ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਵੋ" ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੱਜ, ਇਹ "ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ" ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

20. "ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ" ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਕੰਮ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮਾ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕਦੋਂ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕੋਡ ਦਾ ਅਧਿਆਇ V (ਸੈਕਸ਼ਨ 190-199) ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ
"ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ"। ਧਾਰਾ ੧੯੦ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਂਸੋ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

"190. ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ - (1) ਵਿਸ਼ਾ
ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ-

ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੋ ਬਣਦੇ ਹਨ
ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ;

ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ;

ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ
ਵਚਨਬੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ V (ਸੈਕਸ਼ਨ 200-203) "ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ੨੦੦ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 202,
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖੁਦ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੂਲ ਵਸਤੂ
ਧਾਰਾ ੨੦੨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਧਾਰਾ 202 ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਹੈ,
ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ।

ਫਿਰ ਅਧਿਆਇ V (ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ) ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ

ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
V. ਧਾਰਾ 204, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

(1) ਜੇ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ
ਕਾਰਵਾਈ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ-

ਇੱਕ ਸੰਮਨ ਕੇਸ, ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ, ਜਾਂ

ਵਾਰੰਟ ਕੇਸ, ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਜਾਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ, ਜੇ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਜਾਂ (ਜੇ ਉਹ)
ਇਸ ਦਾ ਖੁਦ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸੰਮਨ ਜਾਂ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ
ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(3) ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਸੰਮਨ ਜਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(4) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ-ਫੀਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਫੀਸਾਂ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ
ਫੀਸਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਧਾਰਾ 87 ਦੇ ਉਪਬੰਧ।
ਕੋਡ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ, ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੈ
ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ "ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ", ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਧਿਆਇ V ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ "ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ" ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ
ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
ਅਧਿਆਇ V ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਅਧਿਆਇ ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ
V. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਧਿਆਇ V ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਿਸ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ?
ਅਧਿਆਇ V ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ।

ਆਓ ਹੁਣ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਏ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ।

ਸੁਪਤ ਵਿੱਚ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਨਾਮ ਅਬਨੀ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ, ਏਆਈਆਰ 1950 ਕੈਲ. 437, ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ "ਲੈਣਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ।
ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ,
1898 ਜੋ 1973 ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਨਾਲ ਪਰੀ ਮੈਟੇਰੀਆ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.
ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: (ਏਆਈਆਰ ਪੰਨਾ 438, ਪੈਰਾ 7)

“7. … 'ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ' ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ,
ਧਾਰਾ 200 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 202 ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ
156 (3), ਜਾਂ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ
ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ।

ਆਰ.ਆਰ. ਚਾਰੀ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਏਅਰ ਦਾ ਰਾਜ 1951 ਐਸਸੀ 207 ਸ਼ਾਇਦ ਸੀ
ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫੈਸਲਾ। ਉੱਥੇ,
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ 165 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, 1947 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦਿਆਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ
ਕਾਨਪੁਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ 22-10-1947 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ
27-10-1947 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

25-3-1949 ਨੂੰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ 22-10-1947 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ ੧੯੦ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਕਦੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਹਿਤ "ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਬਨੀ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
(ਸੁਪਰਾ), ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਨੀਆ, ਸੀ.ਜੇ. ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ: (ਚਾਰੀ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਏ.ਆਈ.ਆਰ ਪੰਨਾ 208, ਪੈਰਾ 3)

"3. ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਸੰਕਟਕਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ। ਪਹਿਲੀ ਸੰਕਟਕਾਲੀਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਖੁਦ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰੋ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ. ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ।

ਅਬਨੀ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ. ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ 25-3-1949 ਨੂੰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ "ਨੋਟਿਸ" ਲਿਆ ਸੀ।

ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ
ਇੱਕ ਸਰਕਾਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਫਿਰ ਨਾਰਾਇਣਦਾਸ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਮਾਧਵਦਾਸ ਬਨਾਮ ਨਾਰਾਇਣਦਾਸ ਵਿੱਚ। ਡਬਲਯੂ.ਬੀ.ਏ.ਆਈ.ਆਰ ਰਾਜ 1959 ਐਸ.ਸੀ. 1118, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ
ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਧਾਰਾ 200 ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨ
ਅਧਿਆਇ V ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ V ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ (ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲਿਤ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਏਆਈਆਰ 1963, ਐਸਸੀ 765 ਅਤੇ ਹਰੇਰਾਮ ਸਤਪਥੀ ਵੀ ਦੇਖੋ)।
ਟੀਕਾਰਾਮ ਅਗਰਵਾਲ, (1978) 4 ਐਸਸੀਸੀ 58).

ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ ਸਿੰਧੀ ਬਨਾਮ ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ ਸਿੰਧੀ ਵਿ. ਅਸਾਮ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 986, ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ: (ਏਆਈਆਰ ਪੰਨਾ 989, ਪੈਰਾ 7)

"7. … ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲੈਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ
ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲਓ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣਾ। ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ ੧੯੦ ਵਿੱਚ 'ਮਈ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ 'ਲਾਜ਼ਮੀ' ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ 156 (3) ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂ
ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ। ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ
ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 16 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਨਿਰਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹਾਂ ਬਨਾਮ ਨਿਰਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਵਿ. ਡਬਲਯੂ.ਬੀ. ਰਾਜ, (1973) 3 ਐਸਸੀਸੀ 753, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਧਾਰਾ 200 ਅਤੇ ਉਸ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿੱਥੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਸਿਰ੍ਫ਼ ਧਾਰਾ 156 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ
ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ।

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1971) 2 ਐਸਸੀਸੀ 654, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼ੇਲਤ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਜਾਂ ਤਾਂ () ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜਾਂ () ਕਿਸੇ 'ਤੇ
ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਾਂ () ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਕੰਮ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨੋਟਿਸ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਰਾਪੱਲੀ ਵਿੱਚ ਲਕਸ਼ਮੀਨਾਰਾਇਣ ਰੈੱਡੀ ਵੀ. ਵੀ. ਨਾਰਾਇਣ
ਰੈਡੀ (1976) 3 ਐਸਸੀਸੀ 252, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 257, ਪਾਰਸ
13-14)

"13. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ
'ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ
'ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ'। 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਵੇਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਇੱਕ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਭੇਜਦੇ ਹਨ
ਧਾਰਾ 156 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਆਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ, ਉਹ ਖੁਦ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਉਸ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

14. ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ: 'ਲੈਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ'
ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ? ਇਸ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਕੋਡ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ, ਧਾਰਾ 190 ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕੈਪਸ਼ਨ
ਅਧਿਆਇ V ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 190 ਤੋਂ 199 ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਧਾਰਾ 190 (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ), (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ
ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁੱਢਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ।
ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ
ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ ੨੦੦ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ ੧੫ ਦੇ ਅਗਲੇ ਭਾਗਾਂ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ
ਧਾਰਾ 190 (1) (ਏ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧ। ਜੇ, ਅਧਿਆਇ V ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ
ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ।

(ਇਹ ਵੀ ਦੇਖੋ ਐਮਐਲ ਸੇਠੀ ਬਨਾਮ ਆਰਪੀ ਕਪੂਰ, ਏਆਈਆਰ 1967 ਐਸਸੀ 528)।

ਫਖਰੁਦੀਨ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਫਖਰੁਦੀਨ ਅਹਿਮਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ, (2008) 17 ਐਸਸੀਸੀ 157, ਪੈਰਾ 9 ਤੋਂ 17 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
ਹੇਠਾਂ:

"9. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ 190 ਤੋਂ 199 ਤੱਕ ਦੇ ਕੋਡ ਦਾ ਅਧਿਆਇ V ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।
ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1)
ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ ੧੯੦ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਏ) ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਜਾਂ
(ਅ) ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ; ਜਾਂ () ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ

ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਧਾਰਾ 200 ਤੋਂ 203 ਵਾਲਾ ਅਧਿਆਇ 15 "ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਜੁਰਮ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਧਿਆਇ 16 "ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਲਈ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਰਸ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ
ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ।

ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 200 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ
ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 202, ਉਹ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (2) ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ 'ਤੇ
ਰਿਪੋਰਟ, ਜੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਲੱਭੇ ਗਏ ਜਾਂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ
ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਬੀ) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਤਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਈ ਰਾਏ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਰਾਏ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ
ਪੁਲਿਸ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਮਕਸਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ
ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਲੱਭਿਆ ਜਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਟਾ

ਇਸ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਨੋਟਿਸ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ "ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ?

ਸ਼ਬਦ "ਗਿਆਨ" ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਯਾਤ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲਿਤ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਡਬਲਯੂ.ਬੀ. ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1963 ਐਸ.ਸੀ. 765 (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੰਨਾ 770, ਪੈਰਾ 19)

“19. … 'ਗਿਆਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੋਈ ਗੁਪਤ ਜਾਂ ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜੱਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਮਰਾਟ ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣਾ
ਸੌਰਵ ਮੋਹਨ ਚੁਕਰਬੱਟੀ, ਆਈਐਲਆਰ (1910) 37 ਕੈਲ. 412
(ਆਈਐਲਆਰ ਪੰਨਾ 416 ਤੇ), ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

"ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਕੰਮ ਲਈ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਚੀਫ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਬਨਾਮ ਵੀਡੀਓਕਾਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਹੈ।[4] ਸੀ.ਕੇ. ਠੱਕਰ, ਜੇ. ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ
ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਝ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ

ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਬਨਾਮ ਅਬਾਨੀ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ, ਏਆਈਆਰ 1950 ਕੈਲ 437, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰ.ਆਰ. ਚਾਰੀ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1951 ਐਸਸੀ 207. ਨਿਰੀਖਣ ਇਹ ਹਨ: (ਅਬਨੀ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਏਆਈਆਰ ਪੰਨਾ 438, ਪੈਰਾ 7)

“7. … 'ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ' ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ
ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਇਆ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 200 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 202 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ
ਆਪਣੇ ਮੂਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਭਾਗ, ਪਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ
ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 156 (3) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ,
ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਆਯਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਹਾਰਕ ਹੈ
ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ" ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ.

ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਇਆ ਹੋਵੇ
ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ।
ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼, ਜੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਬਣ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ। ਨੋਟਿਸ ਕਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ
ਅਪਰਾਧ ਨਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ।

ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (2012) 3 ਐਸਸੀਸੀ 64 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 34 ਤੋਂ 37 ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"34. ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ
1988 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਆਂਇਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, "ਨੋਟਿਸ" ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ

1988 ਦੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ, ਇਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਰਥ ਅਤੇ ਅਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।
ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ "ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਰੱਖਣਾ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।
ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਨ।"
ਆਰ.ਆਰ. ਚਾਰੀ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਆਰ. ਚਾਰੀ ਵਿੱਚ। ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਏਆਈਆਰ 1951 ਐਸਸੀ 207, ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਤੰਬਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।
ਬਨਾਮ ਅਬਾਨੀ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ ਏਆਈਆਰ 1950 ਕੈਲ. 437,: (ਏਆਈਆਰ ਪੰਨਾ 438, ਪੈਰਾ 7)
“7. … 'ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ' ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿਰਫ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਨੇ
ਅਜਿਹਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ- ਧਾਰਾ 200 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 202 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਭੇਜਣਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਮਨ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਈ ਭਾਗਾਂ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ , ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ
ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ।

ਡਬਲਯੂ.ਬੀ. ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਰਾਜ ਵਿੱਚ। ਖਾਲਿਦ (1995) 1 ਐਸਸੀਸੀ 684,
ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 696, ਪੈਰਾ 43)

“43. … ਇਸ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ
ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ
ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਕਿ ਕੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਹੈ
ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। 'ਨੋਟਿਸ' ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ; ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ

ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ। ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ।

ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪਾਦਰੀ ਪੀ ਰਾਜੂ (2006) 6 ਐਸਸੀਸੀ 728 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੈਪਟਰ V ਅਤੇ ਧਾਰਾ 190 ਅਤੇ 196 (1-ਏ) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 732, ਪੈਰਾ 8)

"8. … ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 196 (1-ਏ) ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਐਮਕੇ ਅਯੱਪਾ (2013) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 10 ਐਸਸੀਸੀ 705, ਇਸ ਨੂੰ ਪੈਰਾ 12 ਤੋਂ 15 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"12. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ "ਨੋਟਿਸ" ਸ਼ਬਦ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਪੂਰਵ-ਨੋਟਿਸ ਪੜਾਅ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ।

13. ਸ਼ਬਦ "ਨੋਟਿਸ" ਜੋ ਧਾਰਾ 197 ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪਾਰਸ ਨਾਥ ਸਿੰਘ (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ।

372, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 375, ਪੈਰਾ 6)

"6. … '10. … ਅਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ 'ਤੇ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ

ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ, ਜੇ ਅਪਰਾਧ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ. ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਚਰਿੱਤਰ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ
ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ। 'ਨਹੀਂ' ਅਤੇ 'ਹੋਵੇਗਾ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਹੀ

ਸੀ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਲੈਕ ਜ਼ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 'ਗਿਆਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ 'ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ' ਜਾਂ 'ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ'
ਜਾਂ 'ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ'। ਆਮ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਕਸਰਤ ਕਰਨਾ
ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ।
ਡਬਲਯੂ.ਬੀ. ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਰਾਜ ਵਿੱਚ। ਖਾਲਿਦ (1995) 1 ਐਸਸੀਸੀ 684, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:

"13. ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਰਗੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ
ਦੂਸਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਮਾਮਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਕੇਸ (2012) 3 ਐਸਸੀਸੀ 64 ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਜੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਗਿਆਨ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਦੋਂ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਭੇਜਦਾ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਨੋਟਿਸ ਪੜਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ

200 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਤੇ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਹੇਠਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 202 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ
ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈ
ਸਟੇਜ।

ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ
ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ੩੭੯ ਅਤੇ ੪੧੪ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਇੰਚਾਰਜ/ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕੇਸ/ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ/ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਇੰਚਾਰਜ/ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਇੱਥੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ੨੨ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਹੈ
ਧਾਰਾ 173, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ

ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਹਨ।
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਦਾ ਹੈ
ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ
ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਨੋਟਿਸ ਪੜਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰ.ਆਰ. ਚਾਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ

ਧਾਰਾ 156 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਾਂ ਏ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

ਜੋ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (2) ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ੨੨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ੨੨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿੱਜੀ ਡ੍ਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ

1996 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 53 ਜਾਂ 2006 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਅਪਰਾਧਾਂ/ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ

ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਅਤੇ 414 ਅਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4/21 ਅਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23ਏ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 2006 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ 1996 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ / ਨਿਯਮ 18 ਦੇ ਨਿਯਮ 53 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ

ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਧਾਰਾ 23ਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਜ ਹੈ, ਨੂੰ ਖਣਿਜ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਾਲ 1972 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ, ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ, ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਈ, ਉਸ ਰਕਮ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ

ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ, ਜੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਬੰਦੀ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 23 ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ,

ਜ਼ਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 379 ਅਤੇ 414 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ
ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ

ਅਪਰਾਧ[ਸੋਧੋ] ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮਾਈਨਿੰਗ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੇ 1996 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 53 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਸੀ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ-ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਅਤੇ 1996 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ 2006 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ

ਨਿਯਮ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ, ਅਧੀਨ
ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ/ਕਾਰਵਾਈ

ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4/21 ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਧੀਨ
ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ / ਕਾਰਵਾਈਆਂ

ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. - ਧਾਰਾ 379/414 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਜੋ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ , ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉੱਪਰ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅੱਜ ਹੈ. ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਾਂਗ ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਜੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ,

ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਨ

ਗੰਭੀਰ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਅਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਧਾਉਣਾ, ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਹਨ
ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਅਤੇ ਇਹ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ
ਸੰਜੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ
ਸਿਰਫ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਮੁਫਤ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ
ਕੁਝ ਸਖਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਕਥਾਮ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਸੋਚ ਸਕਣ
ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਅਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਜੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਨਦੀ ਦੇ ਤੱਟਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੇਤ ਅਤੇ ਬਜਰੀ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ
ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰੇਤ ਸੀ
ਮਾਈਨਿੰਗ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਖੱਡਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖੂਹ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਰੇਤ/ਖਾਣਾਂ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਉਕਤ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਰੱਖਿਅਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਗੰਭੀਰ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਅਸੰਤੁਲਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਹਨ
ਕੁਦਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ
ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 23ਏ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਥੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਈ ਦੀ ਬੁੱਧੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ।
ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ।

ਹੁਣ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼, ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
1996 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 53 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ
2006 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 18 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਐਫਆਈਆਰ / ਅਪਰਾਧ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ , ਇਹ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣਾ। ਦਰਅਸਲ, ਸੰਜੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਦੋਂ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਾਜ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ / ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਅਤੇ ਦੰਡਾਵਲੀ ਕੋਡ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡੇ ਸਿੱਟੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਥਾਣੇ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਇੰਚਾਰਜ/ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕੇਸ/ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ/ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ੨੨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ੨੨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ/ਸੰਮਨ;

ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ
ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ

v) ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਇੰਚਾਰਜ/ਐਸਐਚਓ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੇਸ/ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ/ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
ਸਟੇਸ਼ਨ/ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ

ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ/ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰੋ
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

v) ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ,
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ,
ਐਮ.ਐਮ.ਡੀ.ਆਰ. ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 23ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਬੰਦੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।
ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਅਤੇ 414 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.
ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ/ਨਿੱਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- ਸਿਰਫ ਐਮਐਮਡੀਆਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4/21। ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ
ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬੇਦਾਅਵਾ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

